

ZCZC

QST de PI4GAZ, PI4GAZ, PI4GAZ
Afdelingsstation van de VERON in Gouda, R17, JO22IA
Uitgezonden door PA0POS vanuit Haastrecht, JO21JX
Om 11.45 uur op 145,475 MHz met RTTY (50 baud)
Om 12.30 uur op 3,580 MHz met PSK31
Aflevering nr.: 830, 8 maart 2009

Onderwerpen: Afdelingsnieuws, Nederlandse radio industrie
1920-1930 deel2, Omroepzendermuseum, Overzicht contesten
komende 14 dagen.

Afdelingsnieuws:

Afgelopen vrijdagavond, 6 maart, stond een lezing van Willem PA0WJG op het programma.
Nadat een ieder koffie met de overbekende Goudse stroopwafel zich had voorgeschoteld vroeg, bij afwezigheid van de vz, de afd. secr. Ruud PD0RBV de aandacht van de aanwezigen en verwelkomde een ieder in het bijzonder onze gastspreker voor deze avond Willem PA0WJG die snel het woord kreeg. Met behulp van een beamer, PC en projectiescherm hield PA0WJG met een power point presentatie een lezing over straling. Het eerste plaatje hield het aantal onderwerpen in waar het deze avond voornamelijk over zou gaan te weten: Dromen van een antenne, stralingsbron, risico's, effect op de gezondheid, normen, bewustwording, de eigen situatie, veilig werken.
Wel dat een ieder een prachtige antenne mast met antennes als wens kan hebben is en blijft voor velen van ons radiozend- en luisteramateurs bij dromen. Een aantal stralingsbronnen passeerden de revue waarbij de nodige toelichting werd gegeven. Evenzo bij de risico's van radio straling werd op een plaatje zichtbaar gemaakt waar de niet ioniserende en wel ioniserende straling begint en waar bij veel toepassingen straling een rol speelt. In het gebied 10 kHz tot 300 GHz werden wat voorbeelden genoemd. Effecten op de gezondheid door opwarming, thermische effecten. Hierbij zijn de ogen het gevoeligst omdat er geen bloed doorstroomt die zorgdraagt voor afkoeling en wat lichaamsonderdelen in de onderbuik.
Waarneming en pijndrempel waarbij de normwaarde van 10 milli watt per vierkante centimeter werd genoemd waarbij Willem ook opmerkte dat iemand die op onze breedtegraad in de zon ligt al gauw tussen de 60 en 90 mW/cm2 opvangt en dat gedurende de vaak langere tijd dat er van de zon 'genoten' wordt, m.a.w. veel meer stralingsenergie consumeert dan de gestelde normwaarde. Het is maar dat u het weet. Ook bij de normen die gesteld zijn werd stilgestaan. PA0WJG vertelde dat in 2012 een wettelijke regeling komt waarbij het maken van een risicoanalyse verplicht wordt gesteld. Iets over bewustwording waar men als radiozendamateur mee te maken kan krijgen met als voorbeeld noemde Willem de burens hoe die het e.e.a. te vertellen met een zaklantaarn als stralend voorbeeld.
Als laatste punten kwamen de eigen situatie en het veilig werken aan de orde. Opgemerkt dient te worden dat zendamateurs gemiddeld lage veldsterktes neerzetten gezien het gemiddelde

signaalniveau wat er uitgezonden wordt. Ook kwamen nog de GSM en UMTS even kort aan de orde. Al met al een zeer interessante en leerzame lezing waarvoor Willem PA0WJG onder instemmend applaus door de aanwezigen werd bedankt.

Indien u benieuwd bent naar meer informatie ga dan ook naar Willem zijn website. Heel interessant en tevens zeer leerzaam wat mogelijk ook verhelderend kan werken om eventueel in conclaaf te gaan met uw burens of anderen die denken dat het allemaal (dat zenden e.d.) maar niks is en alleen maar kwaad kan.

<http://home.hccnet.nl/w.j.van.galen/index.html> of
<http://home.hccnet.nl/w.j.van.galen/Strhsh0.html>

20 maart 2009 - Onderling QSO

Gewoon weer een avond ongedwongen babbelen over alles wat ons in meer of mindere mate met de radiohobby bezighoudt. Uiteraard alles, zoals gewoonlijk, onder het genot van een hapje en een drankje, lekker even de zinnen verzetten. U komt toch ook?

3 april 2009 - Videoavond/voordracht Piet PA0POS

Deze avond zal Piet PA0POS een DVD film vertonen over de ISS (International Space Station).

Te zien is een stukje van de opleiding die de astronauten krijgen d.m.v. virtueel handelen. Zo ook het trainen in een zwembad. Verder de lancering van een grote Proton raket waarmee vracht, zoals de modules, kunnen worden vervoerd. De lancering van een NASA Space Shuttle. Van de Russen zie je het vervoer van een grote raket naar het lanceer platform waarmee kosmonauten de ruimte in worden gebracht.

Het werken in en buiten de ISS en tevens een kort moment van hamradio contact van kinderen die de ruimtevaarders vragen mogen stellen.

Voorafgaand aan deze DVD zal Piet onder een begeleidend praatje foto's laten zien van het vervoer en assemblage en opstelling van de Space Shuttle vast aan de lanceer raket.

17 april 2009 - Vossenjacht (2 meter)

Locatie bijeenkomsten:

De bijeenkomsten vinden plaats in de zaal van de Windwijzer aan de Aakwerf 42 te Gouda.

Rondom het pand en op de parkeerplaats, die u bereikt vanaf de Plaswijckweg, zijn voldoende parkeerplaatsen, zodat dit hier geen problemen zal opleveren (u hoeft dus niet de woonwijk door).

Alle bijeenkomsten vinden plaats op de vrijdagavond. De aanvang van de avonden is steeds om 20.00 uur.

Op de afdelingssite vindt u onder de kop 'afdeling 17' een uitgebreide beschrijving hoe er te komen.

De VERON afdelingssite is te vinden op: <http://www.veron.nl> daarna kunt u kiezen naar diverse VERON onderwerpen. Je kunt er ook direct heen met dit URL: <http://a17.veron.nl/>

Het gehele artikel heeft gestaan in het blad 'Kroniek der Elektrotechniek'. Een uitgave van de Stichting Nederlands Elektriciteits Museum (NEM), jaargang 1 nr. 2. Het NEM is geopend op 29 mei 1984 te Nijkerk.

Het artikel is geschreven door M.P. Ritmeester. Het jaar van de uitgave staat in het blad niet vermeld, maar zal gezien de tekst uit 1989 stammen.

Nederlandse radio industrie 1920-1930:

(deel 2)

Vele kleine radiobouwers stopten met de eigen radiofabricage en gingen agentschappen aan met grote radio-ondernemingen. Zodoende behielden ze hun zaak en klantenkring. Anderen bouwden nog een poosje door en betaalden licentierechten tot ook voor hen het moment kwam om de strijd tegen de massafabricage op te geven.

Omstreeks 1933 is de tijd van de enthousiaste techneut, die met moed en inventiviteit, een radiofabriekje kon beginnen in het schuurtje achter het huis, voorgoed voorbij en herinneren thans nog enkele bewaard gebleven radiotoestellen in het Nederlands Elektriciteits Museum aan de pionierstijd van de radio-industrie in Nederland.

Bij het bekijken van deze, soms prachtige gestileerde, nu uiterst zeldzame radiotoestellen en het lezen van de merken 'TUBANTIA', 'MINIMAX', 'AKAH', ontkomt de toeschouwer niet aan mijmeringen zoals: 'wie heeft hier nu achter gestaan, waarom deed hij het,, wat was voor hem het begin, de aanleiding, het einde?'

Levensbeschrijvingen, bedrijfsgeschiedenis, technische achtergronden, dat alles zult u van deze kleine radiopioniers nergens vinden. Hooguit een advertentie in Radio-Wereld van 1925, al het andere is vergeten en verzonken in anonimiteit. Soms echter lukt het om nog een stukje geschiedenis te achterhalen. Van een van de kleinste radiomerken is dit ook gelukt. De boeiende geschiedenis van het radiomerk 'AKAH' kon geschreven worden dankzij medewerking van de familie Klasen, inwoners van Oude Pekela, de Winschoter Courant, de octrooiraad en anderen.

Het verhaal van de AKAH radio's

Op 26 februari 1889 wordt het gezin van scheepsmakelaar en dekkledenfabrikant Adam Christoforis Klasen te Oude Pekela verblijdt met de geboorte van een zoon, Hubertus Klaas Adam.

Hubertus brengt zijn jeugd door in Oude Pekela en bezocht daar de lagere school, waarna hij samen met zijn 4 jaar jongere broer Hendrik kwam te werken in het bedrijf van zijn vader. In september 1914 huwt Hubertus met Maria Helena Meyer uit Oude Pekela.

Het jaar daarop overlijdt op 54 jarige leeftijd de vader van Hubertus. Samen met zijn broer zet hij het bedrijf van zijn vader voort. De dekkledenfabricage werd echter opgeheven en de gebroeders Klasen concentreerden zich op de scheepsbevrachting. Al in zijn jeugd voelde Hubertus Klasen zich sterk aangetrokken tot de techniek. Hij had een helder verstand en behoorde tot het slag mensen dat technisch inzicht als talent bezit. Hij was erg geboeid door de snelle opkomst

van de elektrotechniek, las er veel over en experimenteerde als scholier reeds met elektrische verlichting. Later toen in het bedrijf van zijn vader geconfronteerd werd met de enorme schade die aangericht wordt wanneer er onopgemerkt water in het ruim van het schip komt, construeerde hij voor schippers een inrichting waarbij men door een elektrische bel gewaarschuwd werd als er water in het ruim kwam.

Nadat hij in de krant had gelezen dat in Amsterdam 4 kinderen omkwamen doordat een schip lek raakte en zonk terwijl de schipper met zijn vrouw 's avonds aan wal waren, verbeterde hij zijn vinding zodanig dat ook een in de mast hangend licht de omliggende schepen in de haven waarschuwde bij afwezigheid van de schipper.

In 1914 verkreeg een Heer Benders te Den Haag voor precies dezelfde constructie een patent.

In 1919 leest hij in de krant over de geslaagde experimenten van Idzerda, die tijdens de toen gehouden jaarbeurs in Utrecht een draadloze verbinding demonstreerde. Dit interesseerde hem ten zeerste en hij begon alles te lezen wat er toen aan lectuur over radio te leen was. Circa 1920 begon hij met radio te experimenteren.

Gelukkig was het hem financieel mogelijk de benodigde onderdelen en instrumenten te kopen en in het najaar van 1920 was hij zo ver dat hij zijn eerste radio-ontvanger kon laten werken. Dat veroorzaakte in zijn omgeving een grote sensatie. Radio-ontvangst was in Oude Pekela en wijde omgeving iets waarover men wel eens had gelezen, maar wat ter plaatse nog niemand had beluisterd.

Toen het bekend werd dat Hubertus Klasen een radio had gemaakt togen vele nieuwsgierigen naar zijn schuurtje om met de koptelefoon naar dit nieuwe wereldwonder te luisteren en het duurde niet lang meer of er werd hem gevraagd; kun je voor mij ook z'n kastje maken? Nu dat wilde Hubertus wel en zo maakte hij af en toe een toestel tegen betaling. Hij deed dit alles toen nog als hobby. Na zijn werk als scheepsbevrachter was hij vaal diep in de nacht aan het werk met de radio. De toestellen die hij in deze tijd bouwde waren zeer eenvoudig. Het waren 2-, 3-, of 4 lampsontvangers met 2 afstemkringen en verwisselbare spoelen. Met 3- of 4 lampsontvangers was luidsprekerontvangst mogelijk; het 2-lampstoestel was hoofdzakelijk bedoeld voor gebruik met koptelefoon.

Voor de voeding van de toestellen werd gebruik gemaakt van een 4 volts accu en een 90 of 20 volts anodebatterij. De onderdelen betrok Hubertus van de firma Postuma uit Baarn en van Nijkerk's Radio-Amsterdam. Deze firma importeerde radio-onderdelen voor zelfbouw uit Amerika en Engeland. Hij was voortdurend bezig zijn radio-ontvangers te verbeteren. Steeds als er weer vernieuwde onderdelen en lampen op de markt kwamen paste hij ze toe.

De mensen die een toestel van hem hadden waren allen zeer tevreden over de kwaliteit van het geleverde en waren bijzonder trots op hun toestel. Ze lieten het graag aan burens en familie horen en zien.

Die het gehoord hadden en het konden betalen wilden niet achterblijven en bestelden bij Hubertus Klasen ook een toestel. In 1922 had hij het met het bouwen van radio-ontvangers al zo druk, dat zijn jongere broer Hendrik

hem vaak moest komen helpen. Inmiddels was het vervoer per schip steeds minder geworden en waren de vooruitzichten voor de scheepsbevrachting erg somber. Daarentegen zag hij in de radiofabricage een goede toekomst. Dit overwegende, besloot Hubertus in 1922 om zich geheel op de bouw van radiotoestellen te gaan toeleveren. Het scheepsbevrachtingskantoor werd verder geleid door zijn broer en 2 medewerkers.

De schuur achter het huis werd geheel ingericht als radiofabriek. De ruimte op de begane grond werd gebruikt voor onderzoek en proefnemingen en voor fabricage. Op zolder werd een magazijn ingericht met een zaagmachine om de frontplaten te zagen. Inmiddels werd ook een leerling in dienst genomen die door Hubertus werd ingewijd in de geheimen van de radiobouw.

De toestelbouw werd nu ook steeds professioneler aangepakt en het maken van de radiokasten werd uitbesteed aan een meubelfabriek ter plaatse. In de jaren die volgden nam het aantal bestellingen toe ondanks dat er tussen heel wat radiobouwers in Nederland bezig waren. Nauwlettend volgde Hubertus de ontwikkelingen in de radiotechniek. Hij las alle verkrijgbare vakliteratuur en zodra er verbeterde onderdelen in de handel kwamen was hij een der eersten die ze uitprobeerde. Vooral de radiolampen ondergingen zeer snel grote verbeteringen. Toen in 1924 de lampen met laag stroomverbruik uitkwamen, de zogenaamde Miniwat-lampen, paste hij ze terstond toe. Een zwakke schakel in de radio-ontvangst bleef echter de luidspreker. Algemeen in gebruik was de hoornluidspreker, voorzien van een dunne metalen trilplaat en een trechter in de vorm van een zwanenhals. De geluidswaergave was blikkerig en vooral in het lage tonengebied erg vervormd.

In de radiowereld werd overal gezocht naar een ander waergavesysteem. In een vaktijdschrift las Hubertus dat in Amerika goede resultaten waren verkregen met trilplaten van papier. Nog dezelfde avond ging hij deze mogelijkheid onderzoeken. Van de schelp van de koptelefoon verving hij de trilplaat door een smalle strook zeer dun metaal waaraan hij een dun staafje koper soldeerde dat eindigde in het midden van een stuk strak gespannen teken papier. Het resultaat was heel goed.

Hij bleef experimenteren, probeerde andere papiersoorten uit, andere bevestigingen, enzovoort. Een grote verbetering verkreeg hij door de vlakke papieren trilplaat te vervangen door een trechtersvormige. Maar nu bleek het papier weer te slap te zijn. Onvermoeid ging hij door met het uitproberen. Na 3 maanden onderzoekwerk had hij een luidspreker geconstrueerd met een ongelooflijk goede geluidswaergave. De grote verbetering kwam toen hij een middel vond om het dunne papier in een bepaalde vloeistof te drenken waardoor dit steviger werd en niet meer resoneerde. De soepele ophanging van de papieren conus aan het luidsprekerframe verkreeg hij door aan de papieren conus een strookvilt te lijmen dat frame en papier met elkaar verbond. Wat precies de samenstelling was van de vloeistof of het strijkmiddel waarmee hij de papieren conussen prepareerde heeft Hubertus nooit willen zeggen. Hij prepareerden de conussen 's avonds als hij alleen was en bewaarde de middelen waarmee hij dit deed achter slot en grendel. Ook op latere leeftijd heeft Hubertus nooit willen zeggen waaruit de vloeistof bestond. Ook aan zijn zoons heeft

hij het nooit verteld en dat geheim heeft Hubertus dan ook in zijn graf meegenomen. Achteraf is het onbegrijpelijk dat hij op dit proces geen patent heeft aangevraagd, want het resultaat van zijn luidsprekers was geweldig. Er zijn aanwijzingen dat Hubertus geen vertrouwen had in de gang van zaken rondom het patentrecht, bovendien ontbrak het hem ook aan zakelijk-juridisch geschoolde adviseurs. Hij was bovenal een praktisch denkende technicus, met een gave om zichzelf staande technische ontwikkelingen praktisch bruikbaar te combineren. Vanzelfsprekend gebruikte Hubertus zo snel mogelijk zijn nieuwe luidspreker voor zijn eigen toestellen. Hij ontwierp een sierlijke eikenhouten kast voor de luidspreker geheel in stijl met het toestel waarop het geplaatst werd. De elektromagnetische aandrijfsystemen voor de conusluidspreker maakte Hubertus aanvankelijk zelf, later betrok hij deze uit Duitsland bij Blaupunkt en Grawor.

Nu er een vervormingsvrije luidspreker toegepast kon worden gaf dit ook meer mogelijkheden aan de toestelbouw. Aan de oude hoornluidspreker kon maar weinig energie toegevoerd worden omdat anders de vervorming te sterk werd. Dit beperkte uiteraard ook het geluidsvolume. De conusluidspreker kon veel meer energie verwerken wat een groot geluidsvolume mogelijk maakte.

(wordt vervolgd)

Omroepzendermuseum:

Voor hen die geïnteresseerd zijn in het doen laten van de omroep in het algemeen kunnen eens een bezoekje brengen aan onderstaande site. Daar kun je heel veel foto's en informatie vinden wat betrekking heeft op de omroep. Ook zijn een aantal foto's te zien van oude radio ontvangers en tevens een oude Philips gelijkrichter. Gewoon eens kijken.

<http://www.omroepzendermuseum.nl/>

(bijdrage van Rob PA5V, waarvoor hartelijk dank)

Overzicht contesten komende 14 dagen:

Alle tijden in UTC,

ARRL Inter. DX Contest	SSB	7/8 mrt, 0000-2400
Open Ukraine RTTY Championship	7/8 mrt, 2200-2359, 0000-0159	
UBA Spring Contest	CW	8 mrt, 0700-1100
DARC 10-Meter Digital Contest	CoronDIGI	8 mrt, 1100-1700
RSGB 80m Club Championship	CW	11 mrt, 2000-2130
HA3NS Sprint Memorial Contest	CW	13 mrt, 1830-1930
DIG QSO Party	SSB	14/15 mrt, 1200-1700, 0700-1100
EA PSK31 Contest	PSK31	14/15 mrt, 1600-1600

Tenslotte:

Kopij kan worden gestuurd naar P.C. van der Post, Spechtstraat 18, 2851 VL Haastrecht. Ook kan men via een briefje een berichtje sturen. Telefoneren kan ook. Alias e-mail pa0pos(at)veron.nl

QSL-kaarten van luisteramateurs worden zeer op prijs gesteld en uiteraard beantwoord met een PI4GAZ QSL kaart.

Alle zend- en luisteramateurs een prettige zondag gewenst, en veel plezier met de hobby.

nnnn